

BAROMFIAK

MÉHÉSZET ÉS SELYEMTENYÉSZTÉS.

BAROMFI-, MÉH- ÉS SELYEMTENYÉSZTÉSI SZAKLAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET BAROMFI-, MÉH- ÉS SELYEMTENYÉSZTÉSI SZAKOSZTÁLYÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓBAN.

Előfizetési ára: Egész évre 2 forint.

Szerkesztő:
HREBLAY EMIL,
állattenyésztési m. kir. felügyelő.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, üllői-ut
(Köztelek).

Az országos magyar gazdasági egyesület és a baromfitenyésztési szakosztály tagjai tagdíj fejében és a „Köztelek“ előfizetői ingyen kapják.
A baromfitenyésztési szakosztály tagdíja egész évre 2 frt. — Az orsz. magy. gazd. egyesület tagdíja egész évre 10 frt. — A „Köztelek“ előfizetési ára egész évre 10 frt.

A hazai tojáskereskedés rendezése.

Tojáskereskedelmünk közgazdasági jelentőségében évről-évre nő s így itt az ideje, hogy kereskedelmünk ez ágában is rendet hozzunk s forgalmunk ezen ágát szoliddá, megbízhatóvá tegyük.

A budapesti vásárcsarnokok igazgatóságáé az érdem, hogy ezen fontos kérdést tanulmány tárgyává tette a tojás minőségének szigorú ellenőrzése s e célból megfelelő berendezések létesítése, másfelől pedig a forgalomba hozható tojásminőségeknek megfelelő szabályozása iránt való intézkedésre javaslatokat szerkesztett.

A tojáskereskedés a fővárosban és általában az egész országban nem áll jó hírben; sőt a külföldön sem örvend jó hírnévnek a magyar tojás, csupán azon okból, mivel nem kezelik kellőleg. A külföldön azt kívánják, hogy az áru feltétlenül olyan legyen, minőnek jelezve van. Az országban termelt tojás javarésze a külföldre vándorol, bár az elmondottak miatt nem fizetik jól. A régi és gyanús minőségű tojás pedig a belföldi fogyasztókat képezi.

A forgalomba hozott összes tojás hatósági megvizsgálása és osztályozása a gyakorlatban kivihetetlen; azonban a termelők és kereskedők szoríthatók arra, hogy csakis kifogástalan s a jelzett minőségnek valóban megfelelő árut bocsássanak piacra. Erre nézve három irányú intézkedés hozatik javaslatba:

1. a tojáskereskedelemnek fennálló törvényeink alapján, miniszteri rendelettel való országos szabályozása;

2. a központi vásárcsarnok nagybani kereskedelme számára usanceok kötelező kimondása;

3. a kis tojáskereskedelemnek fővárosi szabályrendelettel való rendezése.

A tojáskereskedelem országos rendezése végett miniszteri rendeletben kimondandó lenne, hogy:

1. Tojás elnevezés alatt csakis *tyuktojás* értendő; a kacsá-, liba-, pulyka- és gyöngytyuktojás, mint ilyen forga-

lomba hozva, származása szerint megnevezendő;

2. az eladásra szánt tojás a nagykereskedelemben csakis 1440 darabot tartalmazó ládában, az apró tojás pedig csakis 1680 darabot tartalmazó ládában hozható forgalomba s csakis *üde, apró, apadt, konzervált, selejtes* elnevezés alatt s e néven a ládákön világosan megjelölve.

Üde tojás alatt az a tojás értendő, mely átbocsátott fénysugárral vizsgálva, áttetsző, rózsaszínű, felső végén csak csekély kiterjedésű légbuborékkal bír, belsejében nincs semmi folt; sárgája és fehérje egymástól elkülönített s élesen határolt s feltörve nem kellemetlen szagú; fehérjeje tiszta, átlátszó, nem foltos; fajsúlya pedig 1.04-nél nem kisebb s keresztátmérője 38 mm.-nél nagyobb.

Apró tojás azon *üde* tojás, melynek keresztátmérője 38 mm.-nél kisebb.

Apadt tojás az olyan *üde* tojás, mely noha teljesen hibátlan, de laposabb végén már mégis jól kivehető légbuborékkal bír, mely buborék mindenestre nagyobb egy ezüst koronásnál.

Konzervált tojás, mely tartóssáttétel végett hosszabb időn át oly anyagokkal kezeltetett, melyek a tojás felületét bevonják s a tojásnak többé-kevésbé idegen ízt kölcsönöznek. (Mésztej, olaj stb.)

Selejtes tojás alatt a régi, emberi táplálékul nem használható, csupán ipari célokra szolgáló tojás értendő.

A vizsgálat csakis átbocsátott világitással történik s annak a megállapítására szolgál, hogy mennyiben felel meg a láda tartalma a láda feliratának. A mennyiben a láda tartalma nem volna a ládán jelezve, a vizsgálatot kérő fél köteles azt a vizsgálat bejelentésekor a ládára jegezni. Selejtes tojást tartalmazó ládák nem vizsgáltnak meg. Az *üde, apró, apadt* vagy *konzervált* feliratu ládák tartalma négy értékszoportba osztályoztatik, u. m. teljes értékű, háromnegyedértékű, félértékű és értéktelen tojásokra.

Az *üde* tojást tartalmazó ládákban teljesértékűnek a hibátlan tojás; háromnegyedértékűnek a hibátlan, de 38 mm.-

nél kisebb keresztátmérőjű tojás; továbbá az apadt és konzervált tojás félértékűnek; a repedezeti héjú tojás (fagytól, zökkenéstől), értéktelen selejtesnek, a homályos, átnemtetsző, átbocsátott világitásnál szürkeszínű, vagy záp, vagy foltos vagy összetörött tojás vétetik.

Az *apró* tojásnál: teljesértékű a hibátlan s az *apró, háromnegyedértékű* az apadt és a konzervált, félértékű a repedezett héjú és értéktelennek a homályos, átnemtetsző, átbocsátott világitásnál szürkeszínű, záp, foltos vagy összetörött tojás értendő.

Az *apadt* tojásnál: teljesértékűnek a hibátlan s az apadt tojás, háromnegyedértékűnek az *apró* és a konzervált, félértékűnek a repedezett héjú és értéktelennek az előbbi osztályokban is körülírt selejtes áru értendő.

A *konzervált* tojásnál: teljesértékű, a hibátlan apadt konzervált tojás, háromnegyedértékű az *apró* tojás félértékű a repedezett héjú és értéktelen az előző osztályokban körülírt selejtes tojás.

Minden láda külön vizsgáltnak meg s a tartalmának minősége külön-külön lesz megállapítva. Azonban egy helyen feladott 60 láda tojásszállítmány tojás minősége csupán hat láda tartalma alapján állapítatik meg, melyből 3 ládat a vizsgálatot kérő fél 3-mat pedig a felügyelőség választ ki. Joga van azonban a magánfélnek az összes ládákat is megvizsgáltatni, de ez esetben valamennyi láda vizsgálati díját köteles fizetni.

A budapesti központi vásárcsarnok felügyelősége e vizsgálatok eredményéről nyilvántartást vezet, a vizsgálatra átadott ládákat folyószámmal látja el és a vizsgálat eredményéről a félnek díjtalan igazoló bárczát ad.

Ezen üzleti szokások a központi vásárcsarnokban eredeti ládánként adásvételre kerülő tojásokra nézve kivétel nélkül mérvadóak a központi vásárcsarnok összes kereskedőire, feltétlenül, valamint mindazokra, kik a központi vásárcsarnokon kívül e szokásokat üzletkötéseiknél magukra nézve is elfogadják, kötelezők.

Budapest székesfőváros belterületén a tojásárusítás a következő feltételekhez volna kötendő:

A detail árusításnál úgy a boltokban, mint vásárcsarnokokban s nyílt piacokon, minden egyes, közvetlen árusításra szánt (tehát nemcsak raktáron tartott) tojás rakás, illetve felbontott vagy kinyitott csomag (láda, kosár) tojás minősége külön-külön táblával jelölendő, melyre a tojás minősége feltűnő, jól olvasható, legalább is 5 cm. nagyságu betűkkel fel van írva.

Feliratul csakis a következő kifejezések használhatók: *üde tojás, apró tojás, apadt tojás, konzervált tojás, törött tojás, selejtes tojás, kacsa-, liba-, pulyka-, gyöngytyúk-* stb. tojás.

E különböző minőségű és értékű tojásokat keverten egy csomóban, vagy egy csomagba helyezve árusítani tilos.

A vásárcsarnokokban és a nyílt piacokon tojásvizsgáló lámpák és gyűrűk fognak a vevőközönség szabad használatára állani.

Ki e szabályrendelet ellen vét, kihágást követ el, mely a mennyiben nem törvény vagy miniszteri szabályrendeletbe ütközik: 2 frttól 50 frtig terjedhető és a székesfőváros szegény alapja javára fordítandó pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén öt napig terjedhető elzárással büntetendő.

Mind ezen itt említett három irányu rendezése tojáskereskedelmünknek egymást támogatja s kiegészíti s nagyban fog hozzájárulni ezen igen fontos közgazdasági ágazat gyors fejlődéséhez.

Az aradi gazdasági egyesület tevékenysége a baromfiköztenyésztés érdekében.

Az aradi gazdasági egyesület a baromfi köztenyésztés érdekében igen buzgón működik s különösen a múlt évben az elnökön Vásárhelyi László nagybirtokoson kívül szigeti Warg

László tanár volt az, aki különösen azon a vidéken oly fontos állattenyésztési ágazatot nagy igyekezettel és buzgósággal fölkarolta. A múlt évre baromficsere kiosztásra a magas kormány által engedélyezett 500-nál több himnemű fajbaromfit szigeti Warga tanár ur egymaga osztotta szét s ezzel a nagyon sok munkát adó tevékenységével is a legnagyobb elismerésre méltó fáradozást fejtett ki.

Ujabbon ezen lelkes férfiak száma egygyel megszaporodott, a mennyiben az egyesület titkárául Laehne Hugó választott meg, ki szintén nagyon szíven viseli a kis emberek sorsát s reméljük, hogy a jövőben ő is nagy szolgáltatásokat fog ügyünknek tenni.

A jövőben, illetőleg az év őszén kifejtendő nagyobb tevékenység kifejtése végett az egyesület a működése területén levő jegyzőségekhez a következő fölhívást intézte:

„Tekintetes Jegyzőség! A nm. földmívelésügyi miniszter urnak kegyességéből már a múlt évben 500 nál több himnemű fajbaromfit osztottunk ki csereútján vármegyénk területén. Baromfitenyésztésünk fejlesztését célzó ezen tevékenységünket a folyó évben még fokozottabb mértékben folytatni óhajtjuk; miert is tisztelettel kérjük Tekintetességedet sziveskedjék községeknek, illetve körjegyzőségéhez tartozó községeknek lakosai közül azon kiscsapatokat előjegyzésbe venni és velünk közölni, kik himnemű fajbaromfit cserélni hajlandók.

Kiosztásra kerülnek: *langszhán és plimut* kakasok, továbbá *emdeni* gunárok, *pekingi* kacserok és végül *bronz* és *francia* pulyka kakasok. Ezen baromfifajták értékes jó tulajdonságát, az az a test nagyságát kiválóan képesek átörökíteni kistestű hazai baromfi állományunk egyéb jó tulajdonságainak megtartása mellett és ezen célzattal szándékoljuk egyszersmind elérni a terembe vett baromfikiosztás által, mivel a baromfi kereskedelemben kivált a nagytestű állatokat kedvelik és jó fizetik.

Célunk ezen baromfikiosztással továbbá az is, hogy ama közönyt, melylyel az ezen állattenyésztési ágra különösen hivatott kiscsapat a baromfitenyésztés iránt viseltetik s a mi leginkább annak tudható be, hogy nem ismeri mindazon tényezőket, mik ezen állattenyésztési ágat jövedelmezővé teszik, megszüntetni s oda hatni, hogy a baromfitenyésztés úgy a kis-, mind a nagygazdaságokban csupán szükséges rossznak ne tekintessék, hanem oda törekedjenek, hogy ezen fontos állattenyésztési ág minél jövedelmezőbbé tétessék és így a jövő-

ben a hazai baromfitermékeink a külföldiekkel a versenyt kiállhassák.

A csere útján való kiosztás alatt azt értjük, hogy például a kiscsapat korcs, kistestű paraszt kakasáért kap ingyen és díjtalanul egy szép nagytestű fekete vagy kendermagos kakast, ép így eljárva a többi baromfi fajtaknál is. Megjegyezni óhajtjuk itt még, hogy tyukfélekénel választani kell a plimut vagy langszhán között; mert egy községekbe csak is egyféle himnemű faj állatokat adunk, mivel különben egyöntetű tenyésztés elérhető nem lesz. Ép úgy a hol tavaly már fajbaromfi kiosztott az idén csak ugyanolyan fajta himnemű baromfi kerülhet kiosztásra.

Ezek után még csak arra kérjük tisztelettel a tekintetes czimet, miszerint a jelentkezők jegyzékét legkésőbb f. évi május hó 1-ig sziveskedjék át küldeni, mivel később jelentkezőket a legnagyobb sajnálatunkra nem vehetünk figyelembe.

Meggyőződve arról, hogy Tekintetességed a gondjaira bizott lakosság érdekében kifejtett intentionkat helyeseli és azt támogatni fogja, maradok Aradon, 1899. április 15-én kitűnő tisztelettel

Az aradi gazdasági-egyesület nevében:

Laehne Hugó, g. e. titkár.

Megvagyunk róla győződve, hogy a nm. földmívelésügyi miniszterium, a gazdasági egyesületek hason irányu buzgólkodását helyesléssel venné tudomásul, mert tudjuk, hogy azaz egyesület, mely atyai gondoskodását a kis emberekre is kiterjeszti, sokkal hathatósabban működhetik közre a nm. földmívelésügyi miniszterium köz- és mezőgazdasági politikájának keresztülvitelében és igazán védőbástyájává lesz a fennálló törvényes rendnek a szocialista izgatósokkal szemben.

Ha baromfiköztenyésztésünk egyenletessé tételét célzó törekvéseinket az ország valamennyi tevékeny gazdasági egyesülete ily hathatósan felkarolná, úgy rövid idő alatt könnyen meglehetne kétszerezni a 25 millió forintnyi évi bevételt, melyet a legutóbbi két évben a baromfi termékekért külföldről kaptunk. (bl.)

TÁRCZA.

Levél Bogádi Böskéhez a baromfitenyésztésről.

Már mi türes-tagadás, én is a tyukászok közé álltam. Minden becsületes foglalkozás jogosult! mondják a nemzetgazdák, hogyne volna tehát előttem becsületre méltó a baromfitenyésztés, melynek a mi országunk népességének élelmézesenél oly nagy a jelentősége, amely nemcsak az életrevaló gazdasszonyokhoz aprópénzt a konyhára, hanem magának az országnak is rengeteg jövedelmet. Adácsi...

Kedves Hugomasszony!

Már mi türes-tagadás, a magyar ember még a maga kárán is csak nehezen tanul!

Ezt gondoltam én, mikor hallottam, hogy a jó ura is zsörtölődött, mikor tőle a baromfiak számára egy kis ocsut kért.

Azt mondta: „Meggyülnék a bajom, ha még a csirkékről is én gondoskodnám. Tartsa maga magát, ha meg akar élni, ott az udvar, a trgyadomb.” Hugom meg arról panaszkodik, hogy hát: „Honnan vegyem az eleséget, ha

még egy kis ocsut sem kaphatok panaszolatlanul?”

No majd megmosom én gazduram fejét, ha elkerülök magukhoz. De most már értsünk szót mi ketten.

A tyuktartásnál is számítgatni kell. Pusztán gabonafélével, ha még oly olcsó volna is az ára s ha mindjárt csak ocsut vagy hitvány rostaalját vetünk a baromfi elé, azt tartani nem lehet nem szabad. Nemcsak azért, mert a tartás tulságosan drága volna, tehát hasznot nem hajtana, de a tyukfélék egészségi állapotára sem volna ez hasznos, mert a tulságos gabonaetetés különféle betegségeket is idézhet elő.

No de azért ne örüljön gazduram, — ha e sorokat olvassa — tulságosan e mondásomnak: várja meg nyugton a végét, mely nem más, mint ez: Jóízű, finom rostu húst csak oly állatok szolgáltatnak, melyek a gabonaeleségnek nincsenek teljes hiányában, szóval hébe-korba mégis csak meg kell oldania neki az ocsus zsák madzagát. Zabból, árpából télenyáron adhat egy keveset; a buza és kukoricza mint hizlaló takarmány inkább télire való. A rozst meg nem kedvelik a tyukok, az csak főve jó nekik.

A tyukféle állat mindent evő. Hogy gyorsan és erőteljesen fejlődjék, részének kell

leeni egy növényi, mint állati eleségben és bizony az is jó, ha felváltva kemény szemes eleséget és puhát — nyers, főtt vagy besavanyított zöldséget, burgonyát, répát vagy húst, paczalt, beleket adunk nekik.

A falusi embernek nagyon szomorú volna az élete, ha néhanapján nem jutna tyukleveshez, vagy éppen rántott csirkéhez, nem szólva a sült kappanról, mely a nóta szerint is „szépen illik a czintálba”.

Sőt még a vén tyuk husa is többet ér a kergetőből kikerült czopákos husnál.

De hát hugomasszony — amint leveléből látom — nem is abban sántikál, hogy az urának a sült kappant a hátához vágja, hanem inkább azon járt az esze, hogy a vasut mentén lakván, a piac számára nagyobb mennyiségben baromfit neveljen.

Ettől föl a feje! Elhiszem, hogy nagy sor és állapot „kis” gazdaságban „sok” tyuknak az eleséget előteremteni.

De hát annak is meg van a maga módja-csinja-binja. Erről akarom én kitanítani úgy, mint azt az ángyomnál láttam, hogy jól és olcsón is tarthassa tyukját es ne csak bőrt és csontot vigyen a piacra, mint annyi paraszmasszony teszi a világ csufjára.

A körültekintő gazdasszony sokféle szerezhethet magának mellest jó tyukeleséget anélkül,

A
Bárm
csak olyan
ajánható a
romfi arány
és az össze
pecsenyét s
tojó és egy
hol nem a
tenyésztik.

Teny
Hogy a kis
zöldtakarm
tavasszal
és 2—3 m

val sűrűn
zöldtakarm
után teny
mire kiké
legjobb tá
és aludtej
A k
26—30 te
engedjük
varra, mi
vesztik kó

hogy a bu
ugy hogy
maradhat

Az
forgómag
szint kap
a szelicz
— amin
— szorga
hogarakat
és szákb
mikor a
mert sok
anyag, m
Ura nagy
készítés
kerül le
kamarája
is jó ám

A
sokféleke
salátalev
s egyebe
répa, me
főve adju
ne adják
tőle a b
gyűjtöget
puha ká
hordókba

A pulykanevelésről.

Bármely falusi kis háztartás mellett, ha csak olyan nagyon szűk udvarunk nincs, igen ajánlható a pulykatenyésztés, mert ezen baromfi aránylag kevés fáradsággal, gyorsan nő és az összes szárnyasok közt a legfinomabb peccsenyét szolgáltatják. Egy törzs, azaz két tojó és egy kakas, elegendő ily háztartásban, hol nem a piacra, de inkább házi szükségletre tenyésztik.

Tenyésztése röviden leírva a következő: Hogy a kis pulykáknak, ha majd kikelnek, zöldtakarmányuk legyen, lehetőleg már kora tavasszal a kertben, úgy egy 12 méter hosszú és 2—3 méter széles veteményes ágyat salátá-

mét tojni fognak, mely tojásiidényben nyerünk a két pulyka alatt 24—26 db tojást.

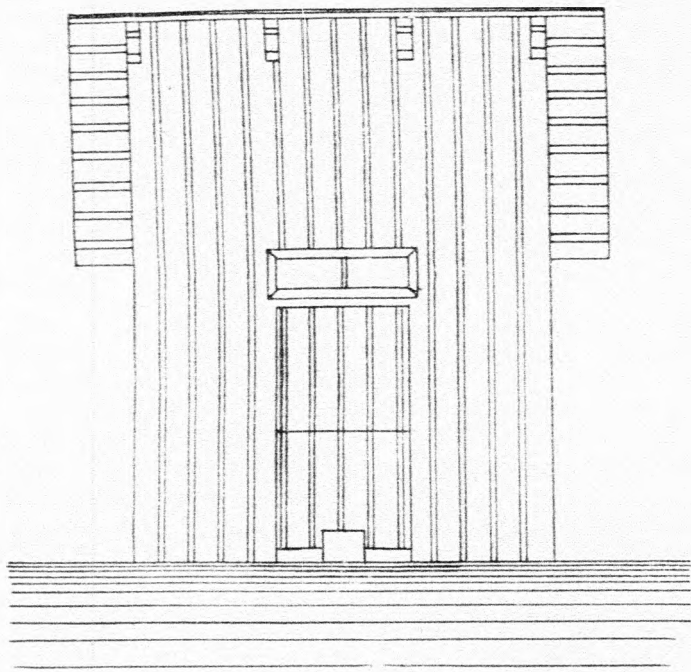
Ezen tojások lerakása után ismét elkotlanak s ekkor már engedjük hogy elüljenek. Az első ízben nyert tojásokat ez alatt már tyukok költik, még peddig sokkal jobban, mint az anyapulyka, mert könnyebbek és így nem törik a tojást, mi az anyapulyka súlyos voltánál fogva bizony sokszor megtörténik.

Ily kezelés mellett nekem a múlt nyáron két tojó után kelt 42 db, felnőtt 35, ebből eladtam novemberben 20 dbot 30 frtéért, mely összegből bőven fedezve lett a kiadás, ami kitett: három méter tengeri 12 frtót és az aludtej 3 frtót, a salátát egész nyáron a kert ingyen adta. Saját konyhámra maradt 15 db

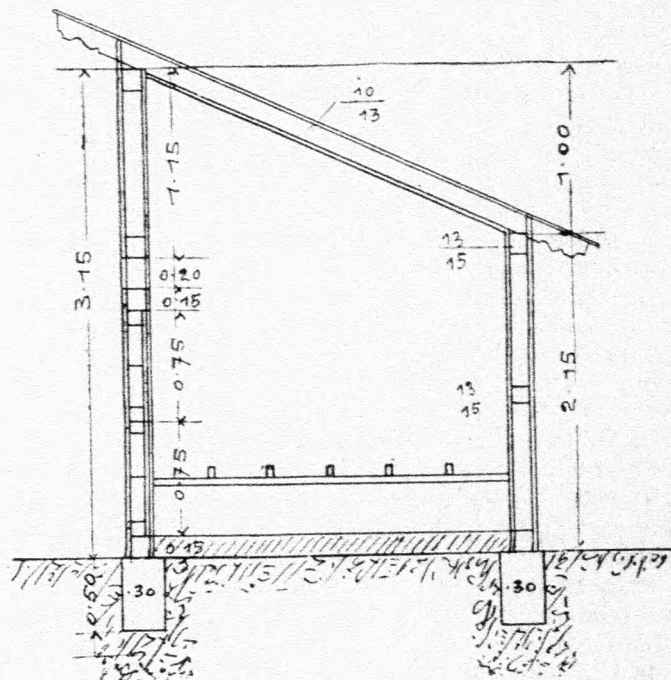
Ha van a háznál jó tehénturó, az is igen jó és tápláló eledelüket képezi, de nem okvetlenül szükséges.

Kéthetes koráig a kis pulykákat nem lehet a szabadba kiereszteni; a legjobb őket világos padon elhelyezni, különösen ha üvegablakokkal van az ellátva; de ha ilyen nincs, egy tágas szinben nyugalmas hely is megfelel a célra.

Két héten túl a harmatfelszállás után, egész nap kint lehetnek, nem igényelnek más gondoskodást, mint azt, hogy naponta 5—6-szor megetessük és hogy az esőtől megvédjük őket egész nyolczhetes korukig. Ez ideig vízzel nem szabad őket itatni, de ha nagy a hőség, alud-



1. ábra. A tyukól homlokzata.



2. ábra. A tyukól alaprajza.

val sűrűn bevetünk, amely terület elegendő zöldtakarmányt fog adni a két tojópulyka után tenyésztett kis pulykák felnevelésére; mire kikelnek, éppen gyenge, dus leveleivel a legjobb táplálékot fogja nyújtani, tengeridara és aludtej keverékkel együtt.

A két tojópulyka után nyerünk, először 26—30 tojást, akkor ezek elkotlanak, de nem engedjük őket ülni, hanem kizavarjuk az udvarra, minek következtében pár nap alatt elvesztik kotlási kedvüket s 2—3 hét múlva is-

pulyka és 15 frt, mely eredménnyel minden háziasszony meg lehet elégedve.

A kis pulykák nevelése igen könnyű és szinte élvezetes, mert ezen kis állatok rendkívül értelmesek és szelídek.

Midőn kikelnek, óvni kell őket a meghűléstől, 8—10 napon át kapnak naponta két szem feketeborsot, mindenkor reggel éhgyomorrra. Takarmányuk pár hétig tengeridara, apróra vágott salátával, jó bőven aludtejjel keverve.

tejet kell nekik adni, ami a vizet igen jó pótolja.

Ha fajpulykát, mint a *francia* (fekete) és a *bronz*-pulyka nevelünk s azokat lehetőleg korán kelesztjük, úgy hogy október után már a kabosok teljesen kifejlődve legyenek, úgy arra is lehet kilátásunk, hogyha a fölös számu fajpulykásokat fent jelzett időben a földmívelésügyi miniszteriumnak köztenyésztési célra való megvételre felajánljuk, hogy azok az állam által magas áron megvételnek.

hogy a buzagarmadát meg kellene dezsálnia, úgy hogy, az árpa és kukoricza a hizlalásra maradhat.

Az én ángyom például gyűjti a napraforgómagot télire, mitől a baromfi tolla fényes szint kap, sőt bőségesen toj is. Nagyon dicséri a szeklice-sáfrány magját is a csibéknek és — amin alighanem fejt csóválja hugomasszony — szorgalmasan gyűjti a gyerekekkel a cserebogarakat; azokat megaszalja a kemenczében és zsákba rakva szellős helyre télire elrakja, mikor a tojótyuk csak úgy bolondul utána, mert sok a cserebogárban a tápláló fehérnyanyag, miért is csak csemegéül veti nekik. Ura nagyban kezdi vetni a czirokat seprőkészítés végett. Mikor a magját fejt, sok mag kerül le a szakállról, mely aztán ángyom kamarájába vándorol, mert kipróbálta, hogy ez is jó ám a baromfinak.

A növényi táplálék nyáron a ház körül sokféleképpen kerül ki, mert akkor akad tyukhur, salátalevél, magzásba induló salátabokor, lóhere s egyébek. De télen már csak burgonya, tök, répa, mely mind jó a tyuknak, legkivált, ha főve adjuk nekik ügyelve arra, hogy a főttet ne adják azon melegében, mert megbetegszik tőle a baromfi. Az én ángyom káposztaszüretkor gyűjtögeti a hulladék káposztaleveleket s a puha káposztafejeket. Azokat meggyalulva külön hordókba rakja el és télen, mikor már meg-

savanyodott ezen káposzta, minden másodnap vet nekik egy-két marokkal. Ezt az eleséget nagyon meghálálják jó egészségnek örvendenek tőle és korábban kezdenek el tojni.

Látnivaló mindezekből, kedves hugomasszony, hogy egy kis gondnal és körültekintéssel jócskán lehet a tyukok olesó etetésére alkalmas eleségeket gyűjteni. Aki ettől a fáradságtól nem fázik, a tyukokat természetüknek megfelelően tartja, a csibéket bőven táplálja — annak haszna is lesz a tyukászathól, feltéve, hogy szép és jó kakast tart s tenyészttyukokat okosan kiválogatja. Okos válogatás mellett, a mi parlagi tyukunk is eléggé termékeny és igen finom húst szolgáltat.

Ha abban van a hiba — mi nem ritkán előfordul — hogy testre nézve apró, azon úgy segíthetünk, ha erősebb, nagyobb fajta kakással párosítjuk. Legjobbnak tartom erre a *kendermagos plimutot*, mások megint a *fekete langszhant*, mert a plimut kissé vadabb és kevesebbet tojik mint ez és mert kendermagos tollruhaja miatt annak fajtenyésztése nehezebb. Mindkettő azonban ott, hol korlátlan szabadságot élvezhet tojás és hustermelésre egyaránt kiváló.

A langszhán igen kitartó állat, jó kotló és kitünő anya. Bőre hófehér, husa igen izletes, sokat tojik.

A plimut is igen kemény kitartó állat,

szelid kotló és hü vezető. Bőre sárgás ugyan de peccsenyje kitünő.

Mindkét fajta természetesen igényesebb mint a mi parlagi tyukunk, de aztán hálásabb is.

Az én plimutom különben a gazdaság udvarán, a trágyatelepeken s takarmányos helyiségekben keresi táplálékát, csak este kap kis rostaltját, 15—20-ra számítva 1 literet. Télen főtt burgonyát, nyers takarmányrépát s télire eltett száraz ákáczevetet, hidegebb időben ezek mellett 10—12 darabonként 1 liter szemet, apró szemű piros tengerit és zabot, nagyon hálásak, ha hetenként vagdalt paczalt kapnak.

A mi az én tyukászatom berendezését illeti, az bizony nagyon egyszerű. Nem hiába hogy a szegény ember vízzel főz, magam faragtam ki az ülő rudakat, táoltam össze az itató vályut, demég a költetőt és etetőt is. Ha valami ócska hordó kerül a háza körül, mielőtt az széthullana, a férje ura szintén fölhasználhatja ilyen módon. Az üres hordót oldalt döntve ássa be 10—15 cm.-re a baromfiudvarban a kihányt földet szépen elegyengtetve a hordó aljában. A hordó üres feneke elé meg üssön le négy erős léczet, a közbülsőt keresztben is megerősítve, hogy a kijárást elzáró ötödik léczet beilleszteni lehessen.

Friss vízben, homok fürdőben azonban sohasem szenved hiányt nálam a baromfi.

De ha nem fajpulykát, hanem csak közönséges pulykát is nevelünk, amint fentebb kimutattam, ez is jövedelmező szokott lenni.
Herczogh Hugóné.

A baromfiak keresztezéséről és az átörökítésről.

Irta: Dr. Körmeny Endre.

Az utódok nem a közvetlen szülők tulajdonságait öröklik pusztán és kizárólag, hanem az 5-ik és 6-ik izigleni őseiket és mindkét ágon és pedig nem úgy, hogy ezen őseik valamelyik jó vagy rossz sajátját egészben, habár ez is megtörténik, hanem azok mindegyikének egyik vagy másik tulajdonságaiból csipnek el egy bizonyos adagot, például az egyik őstől a színt, a másiktól az alakot, a harmadiktól a nagyságot, a negyediktől a jó és szapora tojást és így tovább. De nem rika eset az sem, hogy az apai és anyai ágbeli ősök különböző vegyületeivel, keverékével fog birni az utód, például egyik ős jó tojó, az anya rossz tojó és az utód lesz középszerű tojó, vagy a közvetlen szülők nagyok, az őszülők kicsinyek és az utódok közül egyik lesz középnagy, vagyis a különböző nagyság vegyülete, a másik lesz az őszülőnek megfelelő kicsi, a harmadik pedig a közvetlen szülőknek megfelelő nagy. Ime ilyen a természet játéka és szeszélye. De ha 5-6 ivadékon át valamennyi szülő birt már bizonyos jó tulajdonsággal, például mind nagy és jó tojó volt, úgy akkor az utód is már ilyen lesz, mert akarmelyik őszülő tulajdonságából kap az utód, az mind egyféle tulajdonságu levén, mást nem kaphat, mint aminővel azok mindegyike már birt s az így nyert állatot nevezzük fajnak, mikor valamely tulajdonság már állandóvá vált a fent leírt módon.

Azok pedig, akik a magas kormány munkáján felbuzdulva: komoly törekvésük tárgyává tették, hogy a lehető legjobb köztenyésztésre való baromfit állítsanak elő, igen helyesen teszik, hogyha a nyert nemesvérű plimut vagy langszhán-kakashoz egy-két minorka vagy olasz tyukot szereznek be s ezek keresztezéséből állítanak elő maguknak köztenyésztésre szolgáló baromfianyagot, mert ezek többet érők az elkorcsosult közönségesnél, amely már egy össze-vissza van keresztezve és az eredeti jó tulajdonságaiból kiforgatva, hogy már alig javítható.

Megmondom az okot is, hogy miért és hogy mi célzt s mi eredményt érnek el az ajánlott fajok keresztezésével. A minorka-tyukfaj az, amelyik a legnagyobbat vagyis olyan, vagy azt legalább megközelítő nagyságot tojik, mint a kacsá s miután az említett két faj egyszerűen szapora tojó is, eme keresztezéséből olyan tyukokhoz juthatunk, amelyek nagyot és sokat is tojik s mert úgy a plimut, mint a langszhán-faj tojásainak a színe sötétbarna vagyis a keresettebb tojás színével bírván, a kakas után a minorkakeresztezés tojása nagy és barna színű lesz. Így hát nemcsak szebb, nagyobb és több, hanem keresettebb színű, tehát értékesebb tojások termelhetők.

A minorka a legszorgalmasabb tojó fajok egyike lévén, utódaiban nemcsak szorgalmas tojó állatokhoz lehet jutni, de sőt olyanhoz, amelynél a husterelés sem szenved csorbát, mert ugyan a minorka nem sorolható a nagy fajok közé, de nem is kicsi, hanem középnagy, vagyis legalább akkora, mint a közönséges tyuk s így a plimut vagy langszhán keresztezésével sokkal nagyobb hústömegű állathoz lehet jutni, mintha az említett fajkakasok közönséges tyukkal párosítottak össze. Ezen keresztezésnek előnye az is, hogy a minorka némileg gyorsan fejlődik, mint minden nagy taraju faj, így hát az ezzel való keresztezés kappanozásra is alkalmas s keresztezésből oly kappanokat lehet előállítani, mint egy kispulyka, míg sem a langszhán, sem a plimut, miután

az ivar nálunk későn fejlődik, tiszta fajban a kappanozásra nem alkalmas. (Azt nem lehet általános érvényességgel mondani, mivel ügyes és hosszú ujjú nő, igen szép kappanokat nevelhet úgy a plimut, mint a langszhán-kakasokról s ilyeneket már sok helyütt láttam is. — Szerk.) Végre előnye e keresztezésnek az is, hogy a minorka eleven, virgoncz állat, szeret és nem lusta önmaga is élelmet keresni s így, ha van a keresésre alkalmas elég térség, éppen úgy elkeresgél és ezáltal kevesebb kész takarmányt igényel, mint a közönséges tyuk, azonkívül még bir azon jó tulajdonsággal is, hogy éppen olyan gyorsan tollasodik, mint a közönséges tyuk. Az említett gyors tollasodásánál fogva tehát csökkentti, kevesebbit a tisztavérű langszhán és plimut azon hibáját, hogy lassabban tollasodik; javítja eme fajok azon tulajdonságát, hogy kisebbet tojnak és hogy gyakrabban és többet kotlanak. E keresztezésnek a tallozat szépsége talán veszthet, de a köztenyésztésnél a tallozat szépsége mellékes de azért a szép tollazat is elérhető, mert a minorkák szintén találhatók fekete színben s így fekete langszhánnal keresztezve, a szín szépsége mit sem vesz, de plimutok sem, mert a fekete minorka után csakis fekete és kendermagos színű utódok lesznek.

A szóbanforgó fajkakasokkal az olasz is, mint egyik legjobb tojó, de élelmességben és a gyors tollasodásban a közönséges tyukkal egyenlő: előnyösen keresztezhető, mert habár ezek nem nagyobbak a közönségesnél, de annál többet érnek, mert állandósítva van már náluk a nagy tojáshozam s így előnyösebb, ha a fajkakasokhoz ilyen biztos jó tojókat használunk fel, mint bizonytalan tulajdonságu közönséges tyukot.

Miután az olasz tyuk, dacára, hogy nagyságát illetően nemcsak akkora, mint egy korai kelésből származó magyar, helyesebben közönséges tyuk — általam ajánlatik, nem tartom feleslegesnek elmondani, hogy hát tulajdonképpen mi is az olasz tyuk.
(Vége következik.)

A VI. németbirodalmi baromfi-kiállítás.*)

Berlinben február hó 24-étől 29-éig tartott meg a VI. németbirodalmi baromfi-kiállítás, mely a kiállított baromfifajták nagy száma miatt, valóban nagyszerűnek mondható. E nagyon sikerült baromfi-kiállítást a „Cypria” nevű berlini baromfikedvelők egyesülete rendezte.

Érdekes és tanulságos volt a kiállítás, mert itt látni lehetett élő példányokban minden baromfifajtát, melyet egyes kiváló szakkönyvekből ismerünk. Ki volt itt állítva 176 tyuk és vízi szárnyas, a galambokból pedig 233 féleség.

Nagy figyelemmel és kedvvel tanulmányoztam e remek kiállítást, sajnos azonban, hogy e nagy kiállításban is csak azt konstataháltam, hogy sport bizony ez s annak a sok fáradozásnak és anyagi kiadásnak, mibe ezen állatok felnevelése került, gyakorlati hasznát a fajtenyésztőkön kívül a gazdasági közönség soha sem fogja oly mértékben látni, mint látná akkor, ha a sok sport-baromfi-kiállítás helyett, egy meghatározott irányban legfőbb súlyt a gazdaságilag használható fajbaromfiak tenyésztése és fejlesztése helyeznének. Ezen kiállításon a gazdaságilag tenyészhető hasznos és a kereskedelemben keresett cikket képező baromfifajták csak elenyésző kis számban voltak képviselve.

Örömemre szolgált, hogy megismerkedhettem több német fajbaromfi-tenyésztővel, akik panaszkodtak, hogy bárcsak a német kormány is áldozna valamit a baromfi-ki-

* Ezen cikk a márcziusi számból tévedésből kimaradt.

tenyésztés fejlesztésére, mivel akkor kilátás lehetne arra, hogy a gazdaságilag hasznos baromfiak tenyésztése forszírozatnék. E nélkül a fajbaromfi-tenyésztőknek azonban oda kell törekedni, hogy minél többféle és minél czifrább baromfi-féleségeket tenyészzenek, mert a közönség csak ezeket veszi meg nagy áron.

S csakugyan úgy áll a dolog, hogy a Berlinben rendezett baromfi-kiállítás után itélve Németországnak csak sport-baromfi-tenyésztése van. Ez kitünik abból is, hogy éppen a plimut, langszhán-tyukfélék, a emdeni ludak és pekingi kacsák, valamint a bronz és francia pulyka-féleségek, melyeket mi itthon jó gazdasági baromfinak tartunk, oly kisszámban voltak képviselve hogy ami volt I-ső rangú, annak ára dronként 200—400 márka közt ingadozott, vagy egyáltalán nem volt eladó, a II. III. osztályú állatok pedig, melyeknek ára 100—200 márka közt volt, meg nem ütötte azon állatok mértékét, melyeket e fajtából a hatvani Beivinkler-féle telepen és a gödöllői m. kir. baromfi-telepen tenyészünk.

A kiállított állatok legnagyobb része nem kelt el, részint túlmagas áruk miatt, részint, mert alig volt itt egy olyan ketrecz, melyben az állatok, a rossz idő következtében meghülve ne lettek volna.

Az élő állatokon kívül hizott és vágott baromfi is volt kiállítva s a tojásköltető gépek is nagyban működtek. Ezeknek volt legtöbb nézőjük vasárnap egész nap.

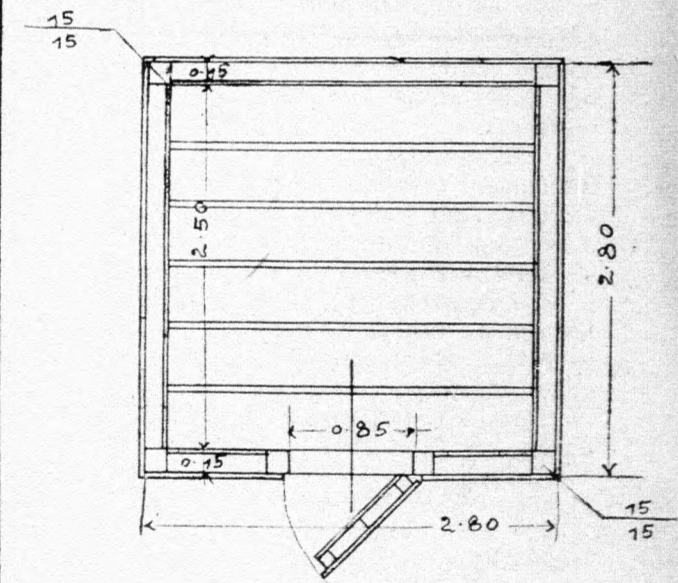
Az okszerű baromfi-tenyésztésnél alkalmazott eszközök és szerek szintén szépen voltak kiállítva s a tenyésztők igen sokat tanulhattak a látottakból.
— bl. —

Tyukól.

(Három rajzzal.)

Előbbi számunkban bemutattunk egy kupfedelű tyukólat, most egy tetszetősebb formájú félfedelű és elől nagyobb ablakkal ellátottat mutatunk be, mely egyébként csak abban különbözik a multkor bemutatottal, hogy mutatósabb, de valamivel drágább is.

Lehet a most bemutatott tyukólat is bármily anyagból építeni s ha valamivel alacsonyabbra építjük, a baromfiaknak ez nem árt. Ha azonban módunkban van, építsük csak



3. ábra. A tyukól metszete.

olyanra, aminő méreteiben itt közölve van, ezen méretek ugyanis olyanok, amelyeket sok helyen már kipróbáltak s jónak találtak.

Ilyen tyukólat a gödöllői m. kir. baromfi-telep és munkásképző-iskolánál is vannak, de ezeket különösen Franciaországban igen gyakran lehet látni.
y a.

Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület tulajdona.